

NORGES HØYESTERETT

Den 5. november 2015 avsa Høyesterett dom i

HR-2015-02225-A, (sak nr. 2015/755), straffesak, anke over dom,

I.

X universitetssykehus HF

(advokat Harald Stabell)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kirsti Elisabeth Guttormsen)

II.

A

(advokat Thomas Braut Svendsen – til
prøve)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kirsti Elisabeth Guttormsen)

III.

B

(advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kirsti Elisabeth Guttormsen)

IV.

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kirsti Elisabeth Guttormsen)

mot

X universitetssykehus HF

(advokat Harald Stabell)

A

(advokat Thomas Braut Svendsen – til
prøve)

B

(advokat Berit Reiss-Andersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Falch**: Saken gjelder spørsmål om straff og inndragning, herunder foretaksstraff, for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b. Bestemmelsen rammer utilbørlig utnytting av utlendingers situasjon ved formidling av arbeid og bolig mv.
- (2) B er født i 1947 og har bakgrunn som politimann og flyger. Han etablerte i 2007 enkeltmannsforetaket Y – heretter omtalt som Y.
- (3) A er født på Filippinene i 1961 og utdannet innen økonomi. Hun kom til Norge og giftet seg med B tidlig på 1990-tallet. Også hun utdannet seg innen møbelrestaurering og arbeidet for Y.
- (4) B og A etablerte i 2010 en virksomhet som hadde til formål å formidle filippinske sykepleiere til norske helseinstitusjoner. På forsommeren i 2010 ble B spurt av en overlege ved X universitetssykehus om å skaffe operasjonssykepleiere fra Filippinene. Sykehuset hadde den gang akutt mangel på slike sykepleiere.
- (5) B og A rekrutterte i 2010 til sammen syv sykepleiere til Norge. Tre av dem – de som er omtalt i taltalens post II – tiltrådte i midlertidige stillinger ved X universitetssykehus 29. november 2010. De fire andre – de som er omtalt i taltalens post I – fikk etter hvert arbeid andre steder i helsevesenet.
- (6) Ekteparet ytet sykepleierne forskjellige tjenester. Dette dreide seg om bistand knyttet til deres oppholdstillatelse i Norge, deres reise hit, språkopplæring, bolig, arbeid og noen andre oppfølgende tjenester. Tjenestene ble utført gjennom Y. Sykepleierne betalte i perioden fra sommeren 2010 til mars 2012 til sammen om lag 2,2 millioner kroner til ekteparet, hvorav en del gikk til dekning av ekteparets utgifter. Beløpene ble blant annet finansiert ved at sykepleierne tok opp lån i bank etter ankomst til Norge.
- (7) X universitetssykehus anmeldte 2. mars 2012 B og A til politiet, etter at de tre sykepleierne som var ansatt ved sykehuset, hadde vært i kontakt med tillitsvalgte som varslet ledelsen ved sykehuset.
- (8) Politimesteren i Oslo satte ved beslutning 19. desember 2012 B, A og X universitetssykehus HF under tiltale for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b.
- (9) Tiltalens post I er rettet mot B og A og er delt opp i fire likelydende underposter, en for hver av fire fornærmede sykepleiere. Grunnlaget var angitt å være følgende forhold eller medvirkning til dette:

"I perioden fra sommeren 2010 til mars 2012 utnyttet de [sykepleierens navn] sin situasjon i det bl.a. tok urimelig mye penger for å bistå henne med bl.a. søknad om oppholdstillatelse, bolig og arbeid i Norge."

- (10) Tiltalens post II er rettet mot B, A og X universitetssykehus HF og er delt opp i tre likelydende underposter, en for hver av de tre andre fornærmede sykepleierne. Grunnlaget var angitt å være følgende forhold eller medvirkning til dette:

"I perioden fra sommeren 2010 til mars 2012 utnyttet de [sykepleierens navn] sin situasjon i det de bl.a. tok urimelig mye penger for å bistå dem med blant annet søknad om arbeidstillatelse for å få jobbe ved Ullevål sykehus."

- (11) Oslo tingrett frifant alle de tiltalte ved dom 6. desember 2013. Begrunnelsen var i hovedsak at sykepleierne betaler til Y for de tjenestene sykepleierne hadde mottatt, ikke ble ansett som "utilbørlig utnyttning" av dem.

- (12) Påtalemyndigheten anket dommen til Borgarting lagmannsrett, som 9. mars 2015 avsa dom med denne domsslutningen for straffe- og inndragningskravene:

"1. B, født 00. --- 1947, dømmes for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b, jf. straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 1 – ett – år og 3 – tre – måneder.

Til fradrag i fengselsstraffen kommer 24 – tjuefire – dager for utholdt varetekt.

I medhold av straffeloven § 34, jf. § 37d andre ledd, inndras hos B 1 200 000 – enmilliontohundretusen – kroner. Inndragningen skjer til fordel for de fornærmede C, D, E, F, G, H og I så langt det er nødvendig for å dekke deres erstatningskrav. For øvrig skjer inndragningen til fordel for statskassen.

2. A, født 0. --- 1961, dømmes for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b, jf. straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 1 – ett – år og 3 – tre – måneder.

Til fradrag i fengselsstraffen kommer 24 – tjuefire – dager for utholdt varetekt.

I medhold av straffeloven § 34, jf. § 37d andre ledd, inndras hos A 162 000 – ethundreogsekstiotusen – kroner. Inndragningen skjer til fordel for de fornærmede C, D, E, F, G, H og I så langt det er nødvendig for å dekke deres erstatningskrav. For øvrig skjer inndragningen til fordel for statskassen.

3. X universitetssykehus HF, organisasjonsnummer 993 467 049, dømmes for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b, jf. straffeloven 48a, jf. straffeloven § 63 første ledd, til en bot på 1 000 000 – én million – kroner.

X universitetssykehus HF frifinnes for krav om inndragning."

- (13) I tillegg ble de syv sykepleierne tilkjent erstatning fra B og A, hver av dem med beløp på mellom 120 000 og 350 000 kroner. X universitetssykehus HF ble kjent delvis solidarisk ansvarlig for de erstatningene som ble tilkjent de tre sykepleierne som sykehuset ansatte.

- (14) Alle de domfelte har anket dommen til Høyesterett. B og A har anket over saksbehandlingen – domsgrunnene – lovanvendelsen, straffutmålingen og inndragningen. X universitetssykehus har anket over lovanvendelsen. B og A begjærte dessuten ny behandling av de sivile kravene. Påtalemyndigheten har motanket over straffutmålingen

for alle de tre tiltalte samt over frifinnelsen av X universitetssykehus HF for krav om inndragning.

- (15) Høyesteretts ankeutvalg tillot ved beslutning 9. juni 2015 ankene fremmet, med unntak av de tiltaltes begjæring om ny behandling av de sivile kravene og påtalemyndighetens motanke over inndragningen.
- (16) *Mitt syn på saken*
- (17) Jeg er kommet til at straffen og inndragningen nedsettes for B og A, og at ankene for øvrig forkastes.
- (18) *Lovtolkningen og domsgrunnene – B og A*
- (19) De domfelte har gjort gjeldende at lagmannsretten har gitt straffebudet i utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b for vid anvendelse, og at domsgrunnene ikke er tilstrekkelige til å prøve om lovanvendelsen er korrekt. Lovbestemmelsen lyder:
- "Med bot eller fengsel inntil to år straffes den som:**
- ...
b) **forsettlig eller grovt uaktsomt formidler arbeid eller bolig for en utlending, eller utferdiger eller formidler erklæringer, tilsagn eller dokumenter til bruk for en sak etter loven, når forholdet innebærer en utilbørlig utnytting av en utlendings situasjon,"**
- (20) Utlendingsloven inneholder ingen definisjoner av de begreper som her benyttes. Det finnes dessuten bare begrenset veiledning i forarbeidene, og det foreligger heller ikke rettspraksis av betydning for forståelsen av bestemmelsen. Det betyr at fortolkningen må ta utgangspunkt i en vanlig språklig forståelse, sett i sammenheng med bestemmelsens formål.
- (21) Jeg oppfatter at lovformålet er å ramme visse tjenester som ytes til utlendinger på områder av sentral betydning for dem – arbeid, bolig og dokumenter relatert til deres opphold i Norge – dersom tjenesteytingen utilbørlig utnytter vedkommende utlending. Bestemmelsen bygger på at utlendinger i slike situasjoner kan være i en sårbar situasjon – dels fordi de kan ha et sterkt ønske om å etablere seg i Norge, og dels fordi de ofte har begrenset innsikt i norske forhold. Forarbeidene understreker at det er misbruket man vil til livs, og da særlig når dette skjer som ledd i en organisert virksomhet, se Ot.prp. nr. 46 (1986–1987) som jeg kommer tilbake til.
- (22) *Formidling av arbeid*
- (23) Bestemmelsen omfatter den som "formidler arbeid [...] for en utlending". Forsvarerne har fremholdt at dette bare rammer "aktiv kobling mellom arbeidssøker og arbeidsgiver [...] i den hensikt å etablere arbeidsgiver/arbeidstakerforhold", jf. definisjonen av begrepet "arbeidsformidling" i arbeidsmarkedsloven § 25. Dette anføres å lede til at vilkåret ikke er oppfylt for de fire sykepleierne som er omfattet av tiltalens post I, og at bare noen av de tjenestene som lagmannsretten har trukket inn ved bedømmelsen av tiltalens post II, rammes.
- (24) Jeg deler ikke forsvarernes syn på dette punkt.

- (25) Jeg ser først på taltalens post II som gjelder de tre sykepleierne som ble tilsatt ved X universitetssykehus – Ullevål-sykepleierne. Lagmannsretten har funnet det bevist at B og A både arbeidet mot X universitetssykehus og mot de konkrete sykepleiere fra Filippinene, i den hensikt å koble disse slik at arbeidsforhold ble etablert. Disse tjenestene faller utvilsomt inn under begrepet "formidle arbeid".
- (26) Forsvarerne har fremholdt at ekteparets arbeidsformidlingstjeneste til Ullevål-sykepleierne opphørte da sykepleierne aksepterte sykehusets jobbtilbud 14. september 2010.
- (27) Det kan godt være at formidlingen av selve arbeidsforholdet ble avsluttet på det tidspunktet. Men dette er etter min mening ikke avgjørende. Slik jeg forstår lagmannsretten, har den funnet det bevist at de tjenester som B og A fortsatte å utføre – blant annet språkopplæring og visse tjenester for å integrere dem i Norge – var tjenester som ekteparet i de inngåtte avtalene om arbeidsformidling hadde påtatt seg å utføre for sykepleierne. Jeg kan da ikke se at det er grunnlag for å begrense bedømmelsen under utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b til bare enkelte elementer i de inngåtte avtalene når tilleggstjenestene står i nær sammenheng med de utførte, egentlige arbeidsformidlingstjenestene.
- (28) Under taltalens post I, som gjelder de fire øvrige sykepleierne, har lagmannsretten funnet følgende bevist:
- "Når det gjelder de øvrige fire sykepleierne, er det utvilsomt at B og A aktivt tok kontakt og tilbød seg å bistå dem med å skaffe arbeid i Norge. B og A ytet deretter bistand blant annet for at de skulle komme til Norge og bistand som gikk ut på å kvalifisere sykepleierne for arbeid i Norge.**
- Etter ankomsten til Norge opprettet B kontakt med Z restaurant og sørget for [at] sykepleierne fikk arbeid der. Ut fra det sykepleierne var forespeilet før de kom til Norge, hadde B og A tatt på seg å bistå aktivt med å finne frem til mulige arbeidsgivere innen helsesektoren. De hadde også tatt på seg å bistå i kontakten mellom den enkelte mulige arbeidsgiver og sykepleierne selv, noe som også skjedde i stor utstrekning."**
- (29) For så vidt gjelder sykepleieren G, har lagmannsretten funnet det bevist at B "skaffet henne" arbeid i hjemmesykepleien ved å kontakte selskapet Æ og bringe henne til intervju der. For så vidt gjelder I, har lagmannsretten funnet det bevist at "B kontaktet flere mulige arbeidsgiver[e]", riktignok uten at det lyktes å etablere noe arbeidsforhold. Da hun selv lyktes å finne en jobb på et sykehjem i Ø, fulgte B og A henne på intervju. Når det gjelder F og H, har lagmannsretten ikke – ut over det som fremgår av sitatet – nærmere angitt hvilke tjenester ekteparet utførte. Det er imidlertid opplyst at ekteparet krevde vederlag for bistand til å skaffe også dem arbeid.
- (30) Mitt syn er at de tjenester som lagmannsretten her har beskrevet, faller innenfor begrepet "formidle arbeid". Jeg nevner at det ikke er nødvendig for å oppfylle handlingsbeskrivelsen i loven, at formidlingstjenesten ledet frem til at et konkret arbeidsforhold ble etablert.
- (31) Forsvareren for A har fremholdt at hun ikke har utført de tjenester som er beskrevet. Lagmannsretten har lagt til grunn at B og A har drevet virksomheten sammen og at begge

har vært kjent med alle sider av virksomheten. Da vil også hun rammes av dette handlingsalternativet.

- (32) *Formidling av bolig*
- (33) Bestemmelsen omfatter også den som "formidler [...] bolig for en utlending".
- (34) Lagmannsretten har funnet det bevist at "B og A sørget for at alle de syv sykepleierne først ble bosatt i ---veien og senere i ---veien", og at dette var boliger "som ble leid av B for dette formålet".
- (35) Jeg er enig med forsvarerne i at det som her beskrives – fremleie av bolig – faller utenfor lovens formidlingsbegrep. Ordlyden må forstås slik at den omfatter tjenester som kobler utlendingen til en annen aktør som stiller bolig til rådighet for utlendingen, altså en mellommannstjeneste, se også Vevstad, Utlendingsloven, Kommentartutgave, Oslo 2010 side 614. Selv om situasjonen ligger nær opp til formidling av bolig fordi boligene ble leid med det siktemål å leie dem videre til sykepleierne, medfører strafferettens lovskrav at bestemmelsen ikke kan fortolkes utvidende på dette punkt.
- (36) Jeg er etter dette kommet til at alternativet "formidler [...] bolig for en utlending" ikke er oppfylt i denne saken.
- (37) *Utferdigelse eller formidling av dokumenter mv.*
- (38) For det tredje omfatter bestemmelsen den som "utferdiger eller formidler erklæringer, tilsagn eller dokumenter til bruk for en sak etter loven". Forsvarerne har anført at det under tiltalens post II ikke er utferdiget eller formidlet slike dokumenter, og at dette under tiltalens punkt I, ikke er gjort av A.
- (39) Lagmannsretten fant følgende bevist:
- "Overfor alle syv sykepleierne har B og A påtatt seg å bistå med reisen til Norge og opphold i Norge, herunder ivareta kontakt med utlendingsmyndighetene. For [de fire sykepleierne omtalt i tiltalen post I] utferdiget B selv erklæringer til utlendingsmyndighetene, der han for øvrig ga uriktige opplysninger. For Ullevål-sykepleierne samarbeidet B og A med X universitetssykehus om utferdigelse av dokumenter og annen kontakt med utlendingsmyndighetene."**
- (40) Av det som her nevnes, omfatter bestemmelsen utferdigelsen og formidlingen av erklæringer og dokumenter, ikke annen kontakt med utlendingsmyndighetene. De aktuelle dokumentene er av lagmannsretten konkretisert til utferdigelse av erklæringer om bolig til den norske ambassaden på Filippinene og av Utlendingsdirektoratets "Garantiskjema for opphold" for alle de fornærmede i tiltalepost I, samt bistand til alle de fornærmede slik at de fikk autorisasjon etter lov om helsepersonell.
- (41) Jeg finner at denne beskrivelsen er tilstrekkelig til – som lagmannsretten – å konkludere med at dette alternativet i loven er oppfylt. For så vidt gjelder A vil det være tale om medvirkning, og det samme vil gjelde for B under tiltalepost II, hvor dokumentene ble utarbeidet og sendt av X universitetssykehus.

- (42) Det kan reises spørsmål om bistanden til de fornærmedes autorisasjon etter helsepersonelloven omfattes fordi slik autorisasjon ikke gis av utlendingsmyndighetene. Men denne autorisasjonen er en forutsetning for å få opphold som faglært i Norge, jf. utlendingsforskriften § 6-1. Derved vil innsendelse av dokumenter og erklæringer for å oppnå dette, etter min mening være til bruk for en sak også etter utlendingsloven. Siktemålet med søknadene om autorisasjoner var blant annet å benytte dem overfor norske utlendingsmyndigheter.
- (43) *Utilbørlig utnyttelse*
- (44) Etter utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b er formidling av arbeid og utferdigelse eller formidling av dokumenter mv. for utlendinger bare straffbart dersom "forholdet innebærer en utilbørlig utnyttning av en utlendings situasjon".
- (45) Jeg er enig med forsvarerne i at lovens begrep "forholdet" må forstås slik at det viser tilbake til den konkrete bistanden som B og A har utført i den grad bistanden omfattes av lovens handlingsalternativer, noe jeg tidligere har redegjort for.
- (46) Forsvarerne har anført at lagmannsretten har lagt terskelen for lavt og domfelt B og A uten at deres handlinger kan karakteriseres som "utilbørlig utnyttelse" av de fornærmede, og at domsgrunnene under enhver omstendighet er mangelfulle på dette punkt.
- (47) Vilkåret om utilbørlig utnyttelse er omtalt i Ot.prp. nr. 46 (1986–1987), som var en del av forarbeidene til den tidligere utlendingsloven fra 1988 § 47 annet ledd bokstav b. Bestemmelsen ble videreført uendret i utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b. Det heter på side 251 i proposisjonen:
- "Bestemmelsen rammer bare handlinger som 'innebærer en utilbørlig utnyttelse av utlendingens situasjon'. Dette er ment å dekke det samme som utvalgets [NOU 1983:47] 'mot vederlag eller under andre forhold som innebærer misbruk'. Utvalget skriver at de har funnet det vanskelig å presisere dette nærmere i lovteksten. Vanlige vennetjenester rammes ikke, f.eks. at en hjelper en bekjent med å få bolig og arbeid. Skjer det derimot som ledd i en organisert privat arbeids- og boligformidling med økonomisk formål, er forholdet straffbart. Det er imidlertid ikke all formidling av bolig til utlending mot vederlag som rammes – det er når vederlagets størrelse innebærer misbruk at det blir ulovlig. På den annen side kan forholdet rammes selv om formidlingen skjer vederlagsfritt, dersom det innebærer misbruk (prostituasjon, omsetning av narkotika mv.)."**
- (48) Jeg leser dette slik at begrepet "utilbørlig utnyttelse" skal forstås noenlunde synonymt med "misbruk". Denne vurderingen skal særlig – men ikke bare – knyttes til størrelsen på det vederlag som er krevd for bistanden. For privat arbeidsformidling kan det etter arbeidsmarkedsloven § 26 ikke kreves noe vederlag fra arbeidssøkeren. Men å konstatere at vederlag er krevd, er ikke tilstrekkelig for domfellelse etter utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b. Det kreves at forholdet – hvor vederlaget som ble krevd inngår – etter en konkret vurdering innebærer en utilbørlig utnyttning av utlendingen.
- (49) Forsvarerne har gjort gjeldende at bestemmelsen ikke tillater at utilbørlighetsbedømmelsen foretas samlet for alle de handlinger som er dekket av lovens ulike handlingsalternativer. Det er jeg ikke enig i, og ganske særlig ikke når de tjenestene som rammes, er så tett sammenvevd som her. En annen sak er at bedømmelsen skal foretas for hver tiltalepost for seg, det vil si overfor hver av de fornærmede sykepleierne.

- (50) Jeg går så over til å se på lagmannsrettens konkrete vurdering.
- (51) Lagmannsretten har lagt til grunn at B og A har utnyttet alle de fornærmede "til å oppnå vederlag som er urimelig høye sett i forhold til de ytelsene de fornærmede har mottatt". Videre har den lagt til grunn at de fornærmede "uten reell valgfrihet [har] måttet ta opp lån av betydelig størrelse, både isolert sett og sett i forhold til deres situasjon i Norge", til dels med "meget høy rente", og at lånebeløpene for alle har blitt "vesentlig høyere enn de beløpene som ble presentert dem på Filippinene".
- (52) Slik jeg her forstår lagmannsretten, hadde B og A anledning til – uten å rammes av straffebudet – å ta "rimelige" vederlag for de tjenester som de har ytet sykepleierne. Det er jeg enig i, gitt at sykepleierne ønsket å motta tjenester som ekteparet AB ytet dem. At alle sykepleierne ønsket bistand til å emigrere til Norge og etablere seg her med bolig og arbeid er lagt til grunn av lagmannsretten.
- (53) Jeg er også enig med lagmannsretten i at de vederlag som ekteparet krevde, er høyere enn hva de i situasjonen kunne kreve av sykepleierne uten å rammes av straffebudet. Det fremgår av dommen at de fornærmede i tiltalepost I, på Filippinene ble presentert for vederlag til ekteparet AB som skulle dekke bistand de første tre måneder i Norge på størrelsesorden 44 000 kroner. I tillegg skulle sykepleierne dekke ekteparets angitte kostnader og merverdiavgift. Etter noen tid i Norge økte både kostnadene og vederlaget til dels betydelig slik lagmannsretten har beskrevet. I tillegg kom vederlag til dekning av Ys skatt og merverdiavgift, til tross for at det var blitt klargjort at merverdiavgift ikke påløp.
- (54) Tilsvarende beskrivelser er gitt i lagmannsrettens dom for så vidt gjelder sykepleierne omhandlet i tiltalepost II – Ullevål-sykepleierne – med beløp i samme størrelsesorden og til dels høyere.
- (55) Lagmannsretten beskriver også at omstendighetene vederlagene ble oppkrevd under, var spesielle. At sykepleiernes betalinger til ekteparet ble delvis lånefinansiert, finner jeg i seg selv ikke påfallende. Slik mellomfinansiering fremsto etter omstendighetene som nødvendig, og det er opplyst i lagmannsrettens dom at rentesatsene ikke avvek fra det markedsmessige. Men lånene ble i stor grad utbetalt til B som deretter løpende ga sykepleierne "lommepenger". Et slikt arrangement bidro til økonomisk ufrihet og avhengighet for sykepleierne.
- (56) Videre må det legges vekt på den avtalemessige usikkerhet som var etablert for sykepleierne, hvor ekteparet AB – Y – i praksis ble gitt stor frihet til å endre sykepleiernes forpliktelser, noe de også gjorde, slik at både kostnader og vederlag økte ikke ubetydelig. Dette skapte stor økonomisk usikkerhet for de fornærmede. I den forbindelse bygger jeg på at lagmannsretten har lagt følgende til grunn:

"Kontrakten inneholder flere elementer som etter lagmannsrettens syn gjør den åpenbart ubalansert og urimelig. Lagmannsretten finner det klart at det i denne sammenheng ikke ble inngått noen reell, bindende avtale med sykepleierne. For øvrig forholdt B og A seg i liten grad til dette dokumentet etter at sykepleierne kom til Norge."

- (57) Lagmannsretten har også vektlagt at sykepleierne "når det gjelder bolig og andre forhold [har] vært i en situasjon med vesentlige begrensninger i deres alminnelige handlefrihet". Her siktes det til at B og A bestemte bosted og integreringsaktiviteter, hadde nøkkel til boligene og ofte var til stede der i forbindelse med språkundervisning, matinnkjøp og lignende. Det er også beskrevet at ekteparet utviste "en sterkt styrende og kontrollerende holdning", og at de hadde uttrykt at sykepleierne burde unngå kontakt med andre filippinere i Norge.
- (58) Jeg går for min del ikke nærmere inn på dette fordi jeg har kommet til at lagmannsrettens beskrivelse av vederlagenes størrelse sett i sammenheng med den økonomiske ufrihet og usikkerhet som arrangementet innebar for sykepleierne, er tilstrekkelig til at jeg kan slutte meg til lagmannsrettens lovanvendelse. På denne måten har ekteparet "utilbørlig utnyttet" alle de fornærmede ved sin formidling av arbeid til dem og ved utferdigelsen og formidlingen av dokumenter etter utlendingsloven for dem.
- (59) Bs og As anker over lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling må derfor forkastes.
- (60) *Straffutmålingen – B og A*
- (61) Strafferammen i utlendingsloven § 108 tredje ledd er fengsel i inntil to år. Det foreligger ikke relevant rettspraksis etter bestemmelsen.
- (62) Forsvarerne har anført at den straff som lagmannsretten utmålte, fengsel i ett år og tre måneder, er for streng, særlig tatt i betraktning overtredelsens beskjedne grovhet og de formildende omstendigheter som ellers foreligger. Påtalemyndigheten har på sin side anført at straffen er for lav.
- (63) Det mest sammenlignbare tilfelle i rettspraksis er Rt. 2010 side 1118 som gjaldt brudd på en tidligere bestemmelse som var lik utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav a. Straffenivået ble der satt til fengsel i ett år og fire måneder i et tilfelle hvor 13 utlendinger uten arbeidstillatelse hadde vært holdt i arbeid over en toårsperiode. Jeg er enig med forsvarerne at lovbruddet i den saken må anses grovere enn det B og A dømmes for.
- (64) Jeg er videre enig med lagmannsretten i at det ved straffutmålingen må legges vekt på at lovbruddet gjelder syv personer i en sårbar situasjon, og at det dreier seg om en planmessig virksomhet over lengre tid. Særlig vederlagenes størrelse og den ufrihet og usikkerhet sykepleierne opplevde, tilsier at det må utmåles en streng straff.
- (65) Det fremgår imidlertid av hva jeg tidligere har sagt, at jeg anser B og As lovbrudd som mindre grove enn hva lagmannsretten gjorde. Jeg viser i den forbindelse særlig til at ekteparet ikke rammes av handlingsalternativet "formidler ... bolig" og at straffebestemmelsen bare rammer deler av det vederlaget ekteparet krevde for tjenestene de utførte.
- (66) I formildende retning legger jeg noe vekt på at B og As opptreden overfor sykepleierne ikke bare har vært utnyttende. I samsvar med deres opprinnelige ønsker, ble sykepleierne gitt anledning til å etablere seg i Norge med arbeid og bolig på ordinær måte. Delvis skjedde dette før anmeldelsen.

- (67) Det bør derfor utmåles en lavere straff enn den lagmannsretten utmålte. Jeg mener at straffen passende bør settes til fengsel i ni måneder. Lagmannsretten har lagt til grunn at B og A har vært sammen om de straffbare handlingene på en likeverdig måte. De bør derfor dømmes til samme straff.
- (68) Sett i lys av sakens kompleksitet og omfang har jeg ved straffutmålingen ikke lagt vekt på at det har gått så vidt lang tid som nesten tre år fra tiltalen ble tatt ut til Høyesteretts dom.
- (69) *Inndragningen – B og A*
- (70) Forsvarerne har anført at lagmannsretten har inndratt et for høyt beløp. Det anføres at bare den andel av ekteparets samlede vederlag som utgjorde en "utilbørlig utnyttelse" av de fornærmede, kan inndras etter straffeloven 1902 § 34.
- (71) Ved fastsettelse av inndragningsbeløpene tok lagmannsretten utgangspunkt i det beløp hver enkelt fornærmet hadde betalt til henholdsvis B – formelt Y – og A. Fra dette ble fratrukket dels det de fornærmede betalte til ekteparet på Filippinene, og dels visse andre utgifter.
- (72) Jeg er enig med forsvarerne i at B og As "utbytte av" de straffbare handlingene bare består av den *delen* av de vederlag de mottok som rammes av straffebudet. Straffeloven 1902 § 34 oppstiller et årsakskrav som innebærer at bare den straffbare del av et vederlag kan gjøres til gjenstand for inndragning, jf. Rt. 2004 side 1500 avsnitt 74 og Rt. 1995 side 1922 på side 1928. Sistnevnte dom gjaldt et ulovlig prissamarbeid hvor Høyesterett fastslo at bare den delen av omsetningen som var forårsaket av det ulovlige prissamarbeidet, kunne inndras. En nærliggende parallell er pristiltaksloven § 5 som begrenser inndragningen til "den oppnådde merpris".
- (73) Når lagmannsretten fastsatte inndragningsbeløpet, trakk den fra "utgifter som uansett ville ha påløpt dersom de fornærmede hadde kommet til Norge uten å bli utnyttet på noen måte". Disse utgiftene har lagmannsretten beløpsbestemt ved å analysere kostnadene i Ys regnskaper. Ys kostnader til dekning av sykepleiernes husleie, strøm, mat og norsk kurs ved Friundervisningen ble således fratrukket. Jeg er enig med lagmannsretten i at slik denne saken ligger an, må det gjøres et slikt fradrag.
- (74) Etter min mening må det imidlertid gjøres et noe større fradrag enn lagmannsretten gjorde. Som jeg allerede har redegjort for, kunne ekteparet krevd et visst honorar for de tjenester som de utførte for sykepleierne – ut over sine rene utgifter – uten å bli rammet av straffebudet. Sagt med andre ord, ikke alt det honoraret som ekteparet krevde, utgjorde en "utilbørlig utnyttelse" av de fornærmede.
- (75) Lagmannsrettens dom inneholder visse opplysninger som gir grunnlag for å ta stilling til hvor høyt honorar ekteparet ville vært berettiget til å kreve fra hver enkelt sykepleier uten å rammes av straffebudet. Men vurderingen må – slik saken ligger an – nødvendigvis bero på et visst skjønn. Straffeloven 1902 § 34 annet ledd gir dessuten hjemmel til å fastsette beløpet skjønnsmessig dersom det eksakte beløp ikke kan godtgjøres, en regel jeg her finner grunn til å anvende.
- (76) Lagmannsretten fant at de fornærmede sykepleierne samlet hadde betalt om lag 2,2 millioner kroner til B og A. Av dette inndro lagmannsretten 1,2 millioner kroner fra B

og 162 000 kroner fra A. Skjønnsmessig fastsetter jeg på denne bakgrunn de beløpene som inndras, til henholdsvis 800 000 kroner og 100 000 kroner.

(77) *Lovanvendelsen – X universitetssykehus HF*

(78) Lagmannsretten dømte X universitetssykehus HF – heretter omtalt som sykehuset – til straff for medvirkning til B og As utilbørlige utnytting av de tre sykepleierne som ble ansatt på sykehuset. Medvirkningen er av lagmannsretten beskrevet slik:

"Når X universitetssykehus slik det er beskrevet ovenfor, har opptrådt som oppdragsgiver for B og A og som arbeidsgiver overfor sykepleierne, men ikke grepet inn overfor den utnytting som fant sted, har sykehuset objektivt sett medvirket til den utilbørlige utnyttingen."

(79) Medvirkningen beskrives altså som en unnlattelse av å gripe inn. På dette punkt er lovanvendelsen ikke angrepet.

(80) Det forsvareren har gjort gjeldende, er at lagmannsrettens lovanvendelse for så vidt gjelder kravet til sykehusets *subjektive skyld*, er uriktig. Om dette uttalte lagmannsretten:

"Lagmannsretten finner at også at de subjektive vilkårene for straff er oppfylt ved at ansatte ved X universitetssykehus, ut fra en samlet vurdering, har opptrådt grovt uaktsomt. Grov uaktsomhet foreligger dersom en handling er svært klanderverdig, og det er grunnlag for sterk bebreidelse, se blant annet § 23 annet ledd i straffeloven 2005. Bestemmelsen er ikke i kraft, men er utformet i samsvar med rettspraksis. Etter lagmannsrettens vurdering var det sterkt klanderverdig og gir grunnlag for sterke bebreidelser når sykehuset unnlot å følge opp overfor B og A i den situasjon som forelå."

(81) Lagmannsretten har andre steder i dommen utførlig beskrevet den "situasjon som forelå". Jeg gjengir i korte trekk hva lagmannsretten i den forbindelse har funnet bevist:

(82) Overlege J henvendte seg på forsommeren i 2010 til B med spørsmål om han ville yte sykehuset bistand med å skaffe operasjonssykepleiere fra Filippinene. Etter et møte på sykehuset hvor J, seksjonsleder K og ekteparet AB deltok, ble de enige om at A skulle reise til Filippinene for å finne frem til egnede kandidater, hvilket hun gjorde. Sommeren 2010 utformet sykehuset utkast til avtale mellom sykehuset og Y, hvoretter Y skulle finne frem til kandidater mot godtgjørelse fra sykehuset på 20 000 kroner per måned per sykepleier i 12 måneder, mens sykepleierne på sin side skulle motta "stipendiatlønn" fra sykehuset på 10 000 kroner i måneden. Sykehuset bidro videre til at sykepleierne fikk oppholdstillatelse, ved brev 18. august 2010 til Utlendingsdirektoratet ved ambassaden i Manila hvor det opplyses at de tre sykepleierne var tilbudt stilling ved sykehuset, ved innsending av "Offer of employment" 14. september 2010 og ved brev 23. september 2010 til Utlendingsdirektoratet hvor det bekreftes at A og B representerer sykepleierne i deres søknadsprosess.

(83) Tidlig i september 2010 besluttet sykehuset likevel ikke å inngå avtale med Y. Bakgrunnen var at det på et internt møte 7. september ble konkludert med at sykehuset ikke ønsket å bruke mellommenn, og at sykepleierne måtte få tarifflønn som var 31 500 kroner per måned. På dette tidspunkt var ekteparet AB rekruttering av de tre sykepleierne langt på vei gjennomført i praksis.

- (84) Sykehuset fortsatte imidlertid å medvirke til at sykepleierne kom til Norge. I nevnte "Offer of employment" 14. september 2010 ble de tre sykepleierne tilbudt midlertidig ansettelse ved sykehuset i to år fra 13. september 2010 på vanlig tarifflønn. Noen formell arbeidsavtale ble ikke inngått, men sykepleierne kom til Norge og begynte ved sykehuset 29. november 2010.
- (85) Senest 5. november 2010 ble sykehusets sentrale HR-direktør involvert gjennom e-post fra en av sykehusets internadvokater som uttrykte skepsis til at sykehuset involverte mellommenn slik her var tilfelle. Hun redegjorde for at arbeidsmarkedsloven forbyr at det tas betaling fra arbeidssøkende for arbeidsformidling og uttrykte at "da er dette helt uakseptabelt at vi er involvert i" noe slikt, og videre at "situasjonen er opplagt et tilfelle som innbyr til" at mellommannen – det vil si ekteparet – vil kreve ulovlig betaling. Sykehuset foretok seg imidlertid ikke noe mer som involverte sykepleiernes relasjon til ekteparet AB, før sykehuset innga anmeldelse 2. mars 2012.
- (86) Lagmannsretten har utlagt skyldkravet i samsvar med definisjonen av "grov uaktsomhet" i straffeloven 2005 § 23 annet ledd. Fordi det straffbare forhold ble begått før ikrafttreden av straffeloven 2005, anvender jeg den normen som er utviklet i rettspraksis – nemlig at det må foreligge "en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet", jf. Rt. 2008 side 668.
- (87) Jeg har kommet til at den opptredenen fra sykehusets side som er beskrevet, oppfyller kravene i denne normen.
- (88) Etter min mening oppsto det en klar handleplikt for sykehuset i forlengelsen av at sykehuset trakk seg fra den avtale og betaling som sykehuset der hadde forespeilet ekteparet AB for deres rekrutteringstjenester, når sykehuset få dager senere – likevel – ansatte sykepleierne. I stedet for å yte betaling til ekteparet ga sykehuset sykepleierne høyere lønn enn opprinnelig forutsatt. Da oppsto det en åpenbar risiko for – slik internadvokaten også pekte på – at ekteparet i stedet ville kreve betaling av sykepleierne. Det er med andre ord sykehusets manglende oppfølging av den åpenbare risiko for lovbrudd mot egne ansatte som sykehuset selv hadde skapt, og som sykehuset kjente godt til, som gjør at sykehusets medvirkning må betegnes som grovt uaktsom.
- (89) Mot dette kan det innvendes at selv om det var en åpenbar risiko for at ekteparet ville kreve betaling fra sykepleierne, og derved bryte arbeidsmarkedsloven, var det ikke like åpenbart at ekteparet også ville bryte utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b. Det kan nok være riktig at risikoen for at ekteparet skulle bryte utlendingsloven ikke fremsto som like opplagt. Men etter min mening unnskylder ikke dette sykehusets passivitet. Eksistensen av, og kunnskapen om, forbudet i arbeidsmarkedsloven mot å kreve vederlag, tilsa at det var desto større grunn for sykehuset til å reagere og undersøke forholdene nærmere.
- (90) Jeg har etter dette kommet til at X universitetssykehus' anke over lovanvendelsen må forkastes.
- (91) *Straffespørsmålet – X universitetssykehus HF*
- (92) Etter dette er vilkårene for å idømme X universitetssykehus HF foretaksstraff oppfylt, jf. straffeloven 1902 § 48 a. Om straff skal idømmes – og hvor høy boten i tilfelle skal

være – beror da på en skjønnsmessig vurdering av en rekke momenter. De viktigste er opplistet i straffeloven 1902 § 48 b.

- (93) Forsvareren har anført at foretaksstraff i dette tilfelle ikke bør anvendes, særlig med henvisning til at sykehusets medvirkningshandling ikke kan anses grov, at ledelsens medvirkning i hendelsesforløpet var minimal og at sykehusets opptreden må forstås i lys av at sykehuset ikke ønsket å delta i ulovlig arbeidsformidling.
- (94) Jeg er enig med lagmannsretten i at hensynet til allmennprevensjon tilsier at det bør reageres med straff. Formålet med straffebestemmelsen er å beskytte utlendinger mot utilbørlig utnytting. I dette tilfellet unnlot sykehuset å følge opp en åpenbar risiko som sykehuset selv hadde skapt for at det ble begått lovbrudd mot egne ansatte, en risiko sykehusets ledelse var gjort kjent med. Det er da nødvendig å reagere med straff for å markere viktigheten av at arbeidsgivere i slike situasjoner bidrar til å gi utlendinger den beskyttelse de har krav på.
- (95) Jeg er derfor enig med lagmannsretten i at det bør idømmes foretaksstraff.
- (96) Påtalemyndigheten har gjort gjeldende at boten på 1 million kroner som lagmannsretten fastsatte, er for lav.
- (97) Jeg har blitt stående ved at boten ikke bør økes. Dette skyldes i hovedsak følgende tre forhold:
- (98) For det første legger jeg vekt på at sykehuset verken har eller kunne ha oppnådd noen økonomisk fordel av lovbruddet, jf. straffeloven 1902 § 48 b bokstav e. Riktignok kunne sykehuset oppnå fordeler ved å rekruttere sykepleierne i en situasjon hvor det var akutt mangel på slike. Men det sykehuset dømmes for, er unnlåtelsen av å reagere på den risikoen som var skapt for at andre utilbørlig utnyttet sykepleierne. Denne unnlåtelsen kunne ikke gi sykehuset noen fordel.
- (99) For det andre legger jeg vekt på at sykehuset anmeldte forholdet da sykehuset i mars 2012 ble kjent med de faktiske forholdene. Straffeloven 2005 § 78 bokstav f kodifiserer på dette punkt gjeldende praksis ved å fastslå at det i formildende retning skal tas i betraktning at lovbrøtteren "i vesentlig grad har bidratt til oppklaring av andre lovbrudd". Gjennom sin anmeldelse bidro sykehuset til oppklaring av de lovbrudd B og As hadde begått. Slike lovbrudd kan ofte være vanskelig å avdekke – typisk fordi utlendinger kan være ukjent med norske regler, og fordi de kan være engstelig for konsekvensene av å anmelde et forhold til politiet. Arbeidsgivere bør derfor ha et insentiv til å anmelde slike lovbrudd selv om det skulle utsette dem selv for straff. Av den grunn mener jeg at sykehuset bør gis en markert strafferabatt.
- (100) Og endelig, for det tredje legger jeg – som lagmannsretten – vekt på at sykehuset umiddelbart etter at saksforholdet ble avdekket, ordnet opp i de tre sykepleiernes situasjon og foretok en gjennomgang av interne rutiner og instruksjoner.
- (101) Jeg har derfor kommet til at påtalemyndighetens anke over straffutmålingen forkastes.
- (102) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens domsslutning punkt 1 som gjelder B, gjøres følgende endringer:
 - Straffen settes til fengsel i 9 – ni – måneder med fradrag for 24 – tjuefire – dager i utholdt varetekt, og
 - det beløp som inndras, settes til 800 000 – åttehundretusen – kroner.
 2. I lagmannsrettens domsslutning punkt 2 som gjelder A, gjøres følgende endringer:
 - Straffen settes til fengsel i 9 – ni – måneder med fradrag for 24 – tjuefire – dager i utholdt varetekt, og
 - det beløp som inndras, settes til 100 000 – etthundretusen – kroner.
 3. For øvrig forkastes ankene.
- (103) Dommer **Noer**: Jeg har kommet til et annet resultat enn førstvoterende på to punkter.
- (104) Jeg mener for det første at utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b om utilbørlig utnyttning av utlending ved *formidling av bolig*, får anvendelse i saken her.
- (105) B og A sørget for at de syv sykepleierne først ble bosatt i en bolig i ---veien og seinere i et hus i ---veien. Boligene var leid av B utelukkende for dette formålet, og sykepleierne hadde ingen innflytelse på valget.
- (106) Forarbeidene drøfter ikke direkte hva som ligger i formidling av bolig. Uttalelsen til Vigdis Vevstad, som førstvoterende viser til, kan etter mitt syn forstås slik at den er myntet på utleie av egen, eid bolig. Det er selvsagt ikke formidlingsvirksomhet.
- (107) Selv om B sto som leietaker for boligene i ---veien og ---veien, var det i realiteten formidling av bolig til sykepleierne som fant sted. Sykepleierne hadde ingenting å gjøre hverken med anskaffelse eller kontraktsinngåelse, og boligene var som nevnt leid kun for utleie til dem. Også språklig sett ligger dette etter min mening innenfor det som det er naturlig å karakterisere som formidling av bolig.
- (108) Jeg legger også vekt på at dersom fremleie som dette faller utenfor § 108, vil bestemmelsen bli meget enkel å omgå. Boligformidleren vil da kunne unngå straff ved å leie selv og fremleie til utlendingen, istedenfor at utleie skjer direkte til utlendingen. Det ene er ikke mindre straffverdig enn det andre, og det sentrale er at det skjer en utnyttning av utlendinger på jakt etter bolig i Norge. Reelle hensyn tilsier at tilfellene likestilles strafferettslig.
- (109) Jeg er derfor – som lagmannsretten – kommet til at ekteparet har formidlet bolig til sykepleierne i lovens forstand. Jeg går ikke inn på kravet om utilbørlig utnyttning, og slutter meg til førstvoterendes forslag til straff for overtredelsen av § 108 uavhengig av dette.
- (110) Jeg har for det andre kommet til at *vilkårene for å idømme foretaksstraff* for X universitetssykehus, ikke er oppfylt.

- (111) Det er fra X universitetssykehus sin side ikke anket over lovanvendelsen med hensyn til medvirkning, bare over kravet til subjektiv skyld. Mitt syn er at sistnevnte vilkår ikke er oppfylt. Skyldvurderingen må imidlertid knytte seg til den straffbare handlingen, som her er medvirkning. Jeg redegjør derfor innledningsvis noe for selve medvirkningshandlingen.
- (112) For foretaksstraff kreves at "et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak", jf. straffeloven 1902 § 48 a første ledd. Det må være foretatt en straffbar handling og handlet med den nødvendige skyld. Der straffebudet rammer uaktsomme handlinger, vil foretaket også kunne straffes for anonyme eller kumulative feil.
- (113) Den straffbare handlingen i saken her – utilbørlig utnytting av tre filippinske sykepleiere ved formidling av arbeid og bolig til dem – ble foretatt av ekteparet AB. Sykehuset har ikke formidlet arbeid eller bolig til sykepleierne eller utnyttet dem. En forutsetning for straffansvar er da at noen på sykehusets vegne har *medvirket til det straffbare forholdet* som ekteparet AB har begått. Etter utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b kreves at det er handlet grovt uaktsomt.
- (114) Tradisjonelt kreves det for medvirkning at en person "ved ord eller handling viser tilslutning til lovbruddet", jf. Rt. 2010 side 1076 avsnitt 15. Jeg forstår lagmannsretten slik at dette alternativet ikke er aktuelt, i det ingen ved sykehuset har tilskyndet til utnyttelse av sykepleierne.
- (115) Straff kan i enkelte tilfelle også pådras ved såkalt passiv medvirkning. Jeg viser som eksempel til Rt. 2013 side 1015 og Rt. 2013 side 1686, hvor personer som var i roller som utløste handleplikt, ble funnet strafferettslig ansvarlige for passiv medvirkning.
- (116) Lagmannsretten konstaterer i vår sak at det er "usikkert i hvilken grad [ansatte] ved sykehuset var kjent med detaljene i det økonomiske opplegget som ble etablert mellom B og A og sykepleierne." Men lagmannsretten legger til grunn at sykehuset hadde "en meget sterk oppfordring til å undersøke forholdet mellom sykepleierne og B og A nærmere, herunder om det forelå økonomisk eller annen utnytting." I følge lagmannsretten var det – ut fra omstendighetene i saken – "svært nærliggende at B og A ville kreve betaling av sykepleierne med betydelige beløp."
- (117) Selv om lagmannsretten fant det bevist at det var svært nærliggende at ekteparet ville kreve betydelige beløp av sykepleierne, er ikke dette det samme som at det er nærliggende at sykepleierne ble utnyttet på utilbørlig vis. Ekteparet AB hadde lagt ut store beløp for å få sykepleierne til Norge og skaffe dem bolig, norskkunnskaper og jobb. I den grad betalingen skulle dekke dette, kunne ikke slik betaling anses som noen utilbørlig utnytting.
- (118) Sykehuset hadde heller ingen interesse av eller noe ønske om utnytting av sykepleierne. Som arbeidsgiver hadde de handleplikt ved mistanke om at sykepleierne ble urimelig utnyttet av noen ved sykehuset. Men handleplikten er sterkere der det er mistanke om straffbare forhold begått av sykehusets egne ansatte, enn der det er tredjepersoner uten formell tilknytning til sykehuset som er mistenkt. Her hadde sykehuset brutt avtalen med ekteparet AB før sykepleierne begynte i arbeid, nettopp for å unngå at det skulle skje noen ulovlig formidling av arbeidskraft. Sykepleierne var gitt midlertidig ansettelse til

tariffønn. Jeg kan da vanskelig se at mangel på undersøkelse fra sykehusets side skulle kunne føre til straffansvar.

- (119) Jeg føyer til at selve formidlingen av arbeidet var avsluttet i det sykepleierne ble engasjert av sykehuset. Den utnyttningen som ekteparet AB er dømt for, skjedde imidlertid i stor grad etter dette tidspunktet. At sykehuset ikke fattet mistanke om at sykepleierne ble urimelig utnyttet ved formidling av arbeid, etter at sykepleierne hadde fått jobb på sykehuset, kan etter mitt syn ikke anses som grovt uaktsomt.
- (120) Jeg legger dessuten vekt på at sykehuset anmeldte ekteparet AB ett år og seks måneder etter at sykepleierne begynte i jobb, når sykehuset fikk kunnskap om de ulovlige forholdene.
- (121) Ut fra dette faktum, som lagmannsretten har funnet bevist, er det etter mitt syn ikke grunnlag for å si at ansatte ved sykehuset har gjort seg skyldig i grovt uaktsom passiv medvirkning til straffbar utnyttelse av sykepleierne. Da er det heller ikke grunnlag for foretaksstraff. Domfellelsen av sykehuset for medvirkning til brudd på utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav b, jf. straffeloven § 48 a, må da etter mitt syn oppheves.
- (122) Dommer **Ringnes:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Falch.
- (123) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (124) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (125) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens domsslutning punkt 1 som gjelder B, gjøres følgende endringer:
 - Straffen settes til fengsel i 9 – ni – måneder med fradrag for 24 – tjuefire – dager i utholdt varetekt, og
 - det beløp som inndras, settes til 800 000 – åttehundretusen – kroner.
2. I lagmannsrettens domsslutning punkt 2 som gjelder A, gjøres følgende endringer:
 - Straffen settes til fengsel i 9 – ni – måneder med fradrag for 24 – tjuefire – dager i utholdt varetekt, og
 - det beløp som inndras, settes til 100 000 – etthundretusen – kroner.
3. For øvrig forkastes ankene.

Riktig utskrift bekreftes: